

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. An voluntas moveatur à principio extrinseco?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

7. Quintò. Potentia loco-motiva despotice subest appetitui tam rationali quam sensitivo: quia non tantum homo, sed etiam bruta pro suo libitu ab uno loco in alium moventur.

§. II.

Voluntatis motio erga seipsam.

8. **CONCLUSIO** secunda. *Voluntas etiam executive movet seipsam.* S. D. a. 3. Ratio est: Illa potentia movet seipsam, quæ seipsam per propriam & præviam operationem determinat ad alium actum eliciendum, sicque seipsam redigit de potentia in actum: sed voluntas per præviam intentionem finis seipsam applicat & determinat ad electionem mediorum: ergo voluntas movet seipsam.

9. Dices primò. Perfectior potentia effective movet potentiam minus perfectam: quia movere est perfectius, quam voluntas: ergo non intellectus à voluntate, sed voluntas ab intellectu efficienter moveri debet.

Resp. negando maj. quia perfectius est movere directe, quam effective: cum igitur intellectus directè moveat voluntatem in genere causæ formalis extrinsecæ, est in genere movendi simpli-

ter perfectior, quam voluntas. Et sic ad probationem, movere perfectius est quam moveri, in quo genere movetur, concedo; in alio, nego. Et sic voluntas in genere causæ efficienter movens est perfectior, quam intellectus; quatenus in genere causæ directivæ voluntas movetur ab intellectu, ideo intellectus est absolute perfectior quam voluntas, cum totum genus motionis directivæ sit perfectius genere motionis effectivæ.

Dices secundò. Causa efficiens agit per physicum influxum; sed voluntas non habet physicum influxum in alias potentias, ergo ipsas non movet efficienter.

Resp. disting. min. voluntas non habet physicum influxum in alias potentias, à proprio actu distinctum, & formaliter transeuntem, concedo; indistinctum, & tantum virtualiter transeuntem, nego. Neque enim necesse est fingere novum modum vel motum aliis potentias à voluntate impressum, ut facit Gonet hic disp. 5. a. 1. cum hoc alia potentia à voluntate sufficienter moveri & determinari intelligantur, quod anima per actum voluntatis seipsam determinat ad eliciendas operationes aliarum potentialium, quæ in eadem animæ substantia voluntati connaturaliter subordinatæ radicanur.

ARTICULUS III.

An voluntas moveatur à principio extrinsecò.

SUMMARI A.

1. Status questionis.
2. Voluntas non potest physice moveri à principio creato.
3. Voluntas à DEO movetur ad primum actum.
4. Hec motio est physica.
5. Estq. concursus non tantum generalis, sed specialis.
6. Ideo primus actus voluntatis semper est bonus.
7. Nec inde voluntati infertur necessitas.
8. Objectum primæ volitionis est bonum ut sic.

§. I.

Excluditur motus à principio creato.

1. **D**upliciter potest intelligi quæstio. Primò: utrum ad omnem operationem voluntatis requiratur, ut voluntas præmoveatur à DEO, tanquam principio exteriori, per physicam prædeterminationem? Secundò: utrum omnium prima operatio voluntatis [constat enim ex dictis, quod voluntas in suis operationibus ad invicem subordinatis possit seipsam movere ab uno actu ad alium] reducenda sit in DEUM ab extrinsecò specialiter moventem & excitantem? Intentio S. D. hic a. 6. procedit in secundo sensu. Unde, supposita doctrinâ prædeterminationis physice jam prius traditâ, pro secundæ quæstionis resolutione sit

2. **CONCLUSIO** prima. *Non potest voluntas physice moveri ab aliquo principio extrinsecò creato.* S. D. a. 6. in c.

Ratio ipsius est: Sicuti motus naturalis, qui est à principio intrinsecò naturæ, non potest esse ab

aliquo principio extrinsecò, quod non sit causa ipsius naturæ, (ideo motus gravium v. g. generanti adscribitur) sic etiam motus voluntatis, qui similiter est à principio intrinsecò, non potest esse effective ab alio principio extrinsecò, quam quod sit causa voluntatis, eandem in se virtute continens: hoc ipso enim potest dare & rationem entis & rationem voluntarii: atqui nulla creatura est causâ humanæ voluntatis: ergo nullus motus voluntatis effective potest esse ab aliquo exteriori principio creato.

§. II.

Statuitur motus voluntatis à principio increato.

CONCLUSIO secunda. *Voluntas ad primam actum, seu volitionem efficienter movetur DEO.* S. D. *ibid.* Ratio est: Voluntas vel movetur à seipsa, vel à DEO: non à seipsa, ergo à DEO. Minor probatur. Intantum aliquid movet, in quantum est in actu; sed respectu suæ primæ volitionis voluntas non est constituta in actu: ergo ad primam volitionem non movet se ipsam. Min. constat: quia voluntas est in actu ratione alicujus proprii actus: sed primæ volitioni nullus actus præsupponitur: ergo. Adde, quod primus motus adscribitur generanti: ergo & prima volitio adscribitur DEO.

Hinc sequitur primò: Hanc motionem esse non tantum moralem sed physicam. Primò: quia voluntas ad primam volitionem nec physice nec mentaliter est in actu. Secundò: quia iste influxus

instinctus DEI (ita appellat S. D. motionem divinam) supplet influxum, quo voluntas seipsam applicat ad operandum: sed ille influxus non est tantum moralis, sed physicus: ergo etiam illa prima motio & influxus DEI. Tertiò: quia præmotio, quæ DEUS cetera causa prima causas secundas ad operandum determinat, est physica: sed ista DEI motio est talis præmotio: ergo.

Sequitur secundò: DEUM ad primam volitionem non tantum concurrere concursu generali, sed etiam speciali: quia tunc est concursus specialis, quando in nullam aliam causam motentem & applicantem effectus reducitur: sed prima volitio non potest reduci in aliam causam quam DEUM: ergo DEUS specialiter causat primam motionem voluntatis. Unde

Sequitur tertiò. Primum actum voluntatis semper esse bonum: quia DEUS non potest esse specialis author actus mali, prout supra in tract. de ang. fuit dictum. Nec obest, quòd homo in primo instanti usus rationis aliquando peccet, non enim peccat in primo instanti initiato usus

rationis, sed completivo. Ut ibidem explicui.

Sequitur quartò. Illam DEI motionem nullam inferre necessitatem; quia, ut inquit S. D. q. 10. a. 4. ad 1. *voluntas divina non tantum se extendit, ut aliquid fiat per rem, quam movet, sed ut etiam eo modo fiat, quo congruit nature ipsius.*

Sequitur quintò. Illam primam volitionem, ad quam DEUS specialiter movet, esse de bono ut sic: prout docet S. D. q. 9. a. 6. ad 3. *DEUS, inquit, movet voluntatem hominis, sicut universalis motor ad universale objectum voluntatis, quod est bonum: & sine hac generali motione homo non potest aliquid velle &c.*

Dices: Si DEUS movet ut motor universalis, ergo non ut causa specialis. Resp. DEUS ad mentem S. Doctoris movet ut motor universalis, universalitate sui, qui nempe est amor boni in communi & universaliter sumpti communis omnibus hominibus, concedo; universalitate causalitatis, prout motor universalis denotatur à concursu cum omni physica causalitate causæ secundæ, sic nego.

ARTICULUS IV.

Quænam sit coordinatio actuum humanorum?

SUMMARIUM.

1. Tres actus voluntatis circa finem.
2. Tandem circa media ad finem.
3. Simplex complacentia.
4. Efficax intentio.
5. Consilium.
6. Consensus.
7. Electio.
8. Imperium practicum intellectus.
9. Usus.
10. Fructio.
11. In brutis nulla intentio & consilium.
12. De speculabilibus non est consilium.
13. Neque de certis.
14. In DEO consilium datur tantum quoad sententiam de agendis.
15. Angelis convenit consilium quoad inquisitionem in supernaturalibus.
16. Eodem actu possunt attingi finis & media.

§. I.

Oeconomia humanorum actuum.

Voluntatis actus, diversis actibus intellectus intermixti, alii sunt circa finem, alii sunt circa media ad finem. Tres sunt circa finem, videlicet *simplex volitio, intentio, fructio*; quia tot diversis modis voluntati finis objici potest. Nam primò finis vel præcisè ratione bonitatis cognita movet voluntatem, & sic terminat simplicem volitionem: quia simpliciter actus potentia est in id, quod est secundum se objectum potentia: hoc autem est bonum propter se volitum. Secundò finis objici potest voluntati sub formali ratione finis, prout est ratio volendi media; sicque terminat intentionem. Tertiò potest esse objectum voluntatis tanquam obtentus & præteritus, quo modo terminat actum delectationis & gaudii, qui, si sit de fine perfecto & ultimo, propriè vocatur fructio.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

Tres sunt pariter actus voluntatis circa media ad finem: *consensus, electio, & usus*. Vel enim voluntas in intentione amplectitur media per intellectum proposita simpliciter & absolute absque comparatione vel assumptione unius mediæ præ alio: vel amplectitur cum tali comparatione & assumptione. Si primum, dicitur consensus; si secundum, dicitur propriè electio: vel tandem impellit & applicat in executione potentia sibi subditas ad ponenda media: & hæc applicatio dicitur usus.

Ut porro perspicitur meliùs natura istorum actuum, & ordo, quem in iis voluntas tenet, primam finis cognitionem sequitur *simplex volitio*, quæ sæpe voluntas, & simplex complacentia vocatur; actus inefficax, quo *virtus & in haste probatur; pietas laudatur, & alget*: ipsique improbi virtutis pulchritudinem demirantur, nec tamen ad illam prosequendam efficaciter permoventur. Rectè describitur: Actus complacentiæ, quo voluntas amat finem secundum se, sine ordine ad media.

Secundò: Repræsentationem cum ordine ad media consequitur *efficax intentio finis*, quæ est actus voluntatis tendens in finem, ut est ratio volendi media, seu quatenus est ælequibilis per illa. Unde in intentione finis ipsa quoque media virtualiter appetuntur. Et quanquam SS. PP. in modo loquendi videntur aliquando intentionem actibus intellectus annumerare, uti cum Bernardus inquit, *affectio in voluntate, intentio in ratione consistit*, hoc tamen non est intelligendum subjective, sed præsuppositivè, quia intentio actum intellectus præsupponit; vel aliquando metaphorice, quòd, sicut attentio rationis dirigit operationes, ita intentio voluntatis bonitatem, aut malitiam deriver in humanas actiones.

Intentio prædicta determinat rationem ad con-

L 2

sultant-